

Flarden

Colofon

ISBN: 978-90-8954-066-9

1^e druk 2008

© 2008 Ruud Heinsius

Exemplaren zijn te bestellen via de boekhandel

of rechtstreeks bij de uitgeverij:

Uitgeverij Elikser B.V.

Ossekop 4

Postbus 2532

8901 AA Leeuwarden

Telefoon: 058-2894857

www.elikser.nl

Vormgeving omslag en binnenwerk:

Mfaculteit (Studio M!), Leeuwarden

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op enige wijze dan ook, zonder voorafgaand schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Flarden

Ruud Heinsius

Memento mori

Dit boek is een nagedachtenis aan mijn vrouw Reins, mijn zoon Robert, mijn dochter Monique en mijn eerste dochter lang geleden.

Het zijn aan flarden gescheurde gedachten, over waanzin, ziekte en angst, over aan flarden gescheurde levens, waarbij ik probeer de kleur geel, als deel van de zon en vrolijkheid, de boventoon te laten voeren.

Het gaat over Reins, mijn vrouw, die de gevolgen van haar rookverslaving, op 57-jarige leeftijd met een ellendige dood moest bekopen. Het gaat over m'n zoon Robert, die z'n drugsgebruik op 37-jarige leeftijd alleen nog kon beëindigen door suïcide. Het gaat over m'n dochter Monique, die m'n waarschuwingen in de auto een gordel om te doen niet opvolgde waardoor ze op 16-jarige leeftijd haar leven verloor. En het gaat over onze eerstgeborene, een mooi meisje, dat kort na de geboorte overleed, omdat de huisarts geen assistentie verleende bij haar geboorte. Hij liet verstek gaan omdat hij op dat moment geen weerstand kon bieden aan z'n, voor mij onbekende, drankverslaving. Terwijl z'n vrouw, na een aantal wanhopige telefoontjes van mijn kant, vertelde dat hij onderweg was. Toen bijstand uit het ziekenhuis arriveerde, was het te laat voor dit meisje.

Dit boek laat de ellende zien van een toekomst, die te licht wordt ingeschat en is zoals ik hiervoor vertelde, in flarden geschreven.

R. Heinsius

Inhoud

Flarden 1

Als ik de liefde niet had	13
Vleugel aan vleugel	16
Het graf	23
Rozengeur en terpentijn	27
1986-1991 Angst en twijfel	34
Zorg 1980	37
Twijfel en angst	39
Zorg	42
Margot	45
Frankrijk	48
Pauze	53
Frankrijk	57
Robert	59
Sans mots	65
l'Histoire se répète	80
Terug naar Leiderdorp, ons eerste huis na Utrecht	86
Vleugel aan vleugel	90
Het hele lange jaar	93
Oh! Ik ben zo gelukkig.	122
'Oh, ik ben zo gelukkig.'	128
Alleen op de wereld	129
Who wants to live forever?	134
Woensdag 17 juni 1992	135
Egoïsme	139
Herinnering	142

Flarden 2

Kalm	152
Reins	154
Cocaïne	164
Marihuana	166

Euthanasie	167
Emotioneel dieptepunt	170
Voor jonge roeszoekers en hun ouders	173
Schizofrenie	182
Nicotine	184
ADHD	186
Albert Camus	193
Ik huil	194
Stickie	195
Xtc	197
Houseparty	199
HDEA	202
Cannabis	205
Dr. Dalrymple	207
Lsd	210
Jean Paul Sartre	215
Agressie	218
Stuff	219
Gerry Jager	222
Schade aan lichaam	225
Papaveroogst	227
Afkicken	229
Dank	231
Paranoia	232
Tineke	234
Zelfanalyse	235
Kloos	236
Cor de Jong	237
Ds. Visser	243
C. Buisman	244
Onno Kleyn, journalist	246
Heroïne	250
Bauke Koekoek, Zeist	251
Dagboek Monique	252

Thuis afkicken	254
Een praktijkverhaal	258
Overdosis	260
Methadon	261
Pauluskerk	263
Emotionele ontreddeering	264
Een verhaal van verdriet	268
Cocaïne	270
Verlichting	272
Crack	275
Brieven	277
Verschillende namen	280
Frankrijk	283
Dr. van Epen	285
Voorzitter Raad van Bestuur Iriszorg Bert Kuyf	288
Parnassia groep	292
Ds. Visser	298
Dr. Kraft	301
Kijk	305
Woning voor Robert	307
Opname	310
Protest	311
28 april 1977	315
Ds. Hans Visser	317
Dr. Hendriks	323
Roberts gevoeligheid	324
Verpleegplan	325
Lisette Gerritsen	326
Dagboek	328
Margot	329
Arts	330
Dr. Van Epe	332
Teun Stortebeker	334
Jehova	335

Schoonoord	337
Keurentjes	339
Dr. Bram Bakker	340
Roberts reis	344
Een maand na Roberts overlijden:	345

Flarden 1

Als ik de liefde niet had

*Ik heb afscheid
genomen,
van alle dingen
van alles,
van het hele lange jaar.
Maar die dag
nam ik enkel afscheid
van jou
mijn meisje.*

Ik zit op de rand van een Frans familiegraf. Het loopt naar het einde van de maand maart. In de natuur is alles al volop in beweging. Vogels kwinkeleren in het lekker warme zonnetje en de amandelbomen op het kerkhof staan in bloei. De perzik laat vreemd genoeg nog even verstek gaan. Er is geen verschil met twaalf jaar geleden.

Dood en nieuw leven.

De dood is toch geen einde maar een begin.

Er heerst stilte om mij heen. De lucht is prachtig blauw en verderop zie ik een kapel, tegen een heuvel, die staat te schitteren in de zon.

Een oud vrouwtje, krom en rimpelig, doet er haar dagelijkse weesgegroetjes.

Het Franse graf behoort aan de familie Loudon, zo lees ik, en in de loop der tijden zijn er vijf Loudons ten grave gedragen. Van de twee oudsten zijn de geëmailleerde foto's te zien. Notabelen waren het, zijn het nog: Notaris, burgemeester. "Deftige mensen", ik zou erbij willen horen.

Ik probeer te lachen om deze kronkels in m'n hoofd, maar mijn humor is ervandoor. Ik wil altijd trouw aan mijzelf zijn en ik hoef niet zo nodig op iemand te lijken.

Het is een heerlijk klein kerkhof, waar ik zit en waar Reins en Monique rusten. Midden in een vallei in het 's zomers dorre land van de zuidelijke Ardèche.

Heerlijk is misschien een vreemd woord voor deze plaats, maar het lijkt me een voorrecht om hier je laatste rustplek te krijgen. Ik hoop dat ze mij over dertig jaar ook op de trein zetten, richting Maurice d'Ibie.

Een kerkhof, in welke grotere stad dan ook, is anders.

Vaak moet je een routebeschrijving hebben om je geliefde terug te vinden.

Vaak is een kerkhof in Holland somber door het vochtige klimaat.

Je gaat er ook niet zo gauw even gezellig op een vreemd graf zitten om naar, zoals hier, geliefden te kijken die op joodse manier onder keien zijn bedekt.

Het stamt uit de woestijn en net als de joden in de woestijn doen, leg ik soms een wens, op een stuk papier geschreven, tussen de keien.

*Ik droom
niet enkel in de nacht
mijn meisje,
over de dag
beleef ik jou
en steeds weer
doet het zo'n pijn.*

Een van de Loudons is al overleden voor mijn geboorte.

Op die dag, Allerheiligen, krijgt hij z'n pot chrysanthemums en verder laten ze hem jaar in, jaar uit, met rust. Nog vijftig jaar, of honderd – wie zal het weten.

Ik ben dan hopelijk z'n buurman, want zelfs op dit kleine kerkhof is er nog plaats genoeg.

Ook het plaatsje waar het ligt, Maurice d'Ibie, ziet er in wezen nog net zo uit als in het begin van de vorige eeuw. Geen nieuwbouw, flats of industrie.

Een burgemeester en een secretaris van tachtig jaar die kantoor houden in een kamer waar de secretaris misschien geboren is.

Verderop ligt, ook nu nog heel verscholen, een laatste rustplaats voor een tiental hugenoten. Je moet deze plek bij toeval ontdekken, de namen zijn nog amper te lezen.

Vervolgden, die heel afgelegen werden begraven, zodat ze moeilijk te vinden waren voor de vervolgers.

Mocht je geen Hugenoot zijn of moest je katholiek zijn?

Hier op "mijn berg" in Frankrijk waar ik zit te schrijven kan ik het niet naslaan.

Zelf ben ik doopsgezind. Dat is weer wat anders, welgezind maar niet gedoopt. Op mijn achttiende jaar zou dit gebeuren. Op mijn zestiende werd het al een rommeltje in mijn leven en twee jaar later was ik blij als ik me wat rustig en gelukkig voelde.

Die koude plens water om me te reinigen zou mij geen gelukkiger leven hebben gebracht.

Vleugel aan vleugel

Het is 14.00 uur en ik wacht op de gemeentesecretaris waar ik om 15.00 uur een afspraak mee heb. Naast Monique komt Reins te liggen en het moest onder toezicht gebeuren.

Mijn gedachten dwalen weg en gaan twaalf jaar terug naar deze zelfde plaats.

Toen was het hetzelfde jaargetijde, ook prachtig weer en een zacht voorjaar.

Het graf van Monique werd bedolven onder een deken van amandel- en perzikbloesem. Neergelegd door vele klasgenoten van Monique, onze dochter.

De dienst werd op het kerkhof gehouden. In de kerk was het niet mogelijk om redenen waarin ik me niet wilde verdiepen.

In zekere zin konden we van geluk spreken, “jong meisje, bloesem, voorjaar”, het hoorde bij elkaar.

Het kerkhof was vol en zoals het op het platteland gebruikelijk is, was iedereen uit de omtrek gekomen, zonder uitnodiging. Alleen een kleine advertentie maakte melding van het fatale gebeuren.

Waren het er vele honderden? Het leek van wel. Weten zal ik het niet, verstomd en versteend als we waren van verdriet. We drukten hand na hand en namen hun condoleances in ontvangst.

Verreweg de meesten zeiden dat het voorbestemd was. *‘Il est destiné.’*

Voor al de ouderen moesten hierin geloven, als ze vroeger verder wilden, nadat de oogst weer eens was mislukt en er armoede dreigde.

Reins, mijn vrouw, die grote moeite had om op de been te blijven, gaf het geen troost of steun. Bij de dood van zo’n

jong meisje, vooral als het je dochter is, moest je ook wel een groot geloof hebben om een bestemming te zien in dit enorme verlies.

Margot, onze dochter, kon ik geen steun geven en Reins kon ik het evenmin.

Na de dienst gingen we naar huis waar het grote verdriet en de nog grotere stilte begonnen.

*Jouw verdriet
is niet het mijne,
al zal het net zo
hevig zijn.
Kunnen we er
ooit over praten?
zodat het van ons
samen zal zijn.*

Een stilte omdat we er niet over konden praten, een verdriet waarin we verdronken, een ieder voor zich.

Margot, onze dochter, zat daar maar tussen en kreeg helemaal geen aandacht. Ze was een echte dochter. Een dochter die haar verantwoordelijkheden in het leven niet uit de weg ging.

Een dochter die tegen haar broer zei, als hij haar wilde overhalen drugs te gebruiken: 'Dat kan ik papa en mama na jou niet aandoen.'

Twee jaar jonger dan Robert is ze en net zo "gevoelig" als Robert. Van een gezellig etentje met een goed glas wijn kan ze genieten en daar houdt het dan ook echt mee op.

Ook haar leven is er voor een deel door verminkt.

Zien doe je de littekens niet, begrijpen dat ze er zijn, doen enkel diegenen die hetzelfde meemaakten.

Een buitenstaander kan zich geen beeld vormen van de ellende die drugs in een gezin veroorzaken. Ellende door de beloftes van afkicken, van valse hoop en de dreun van opnieuw beginnen.

Wilde Robert eigenlijk wel clean worden, ook toen hij er nog toe in staat was?

Ik denk nu van niet.

Verdriet is niet te delen, verdriet na jaren van drugs zit diep en verdriet na een fataal auto-ongeluk maakte de ontredde- ring nog groter.

Alle steun die je kon geven heb je zelf al hard nodig.

Het wierp je terug. Je zag de mens alleen nog als hard en wei- nig geïnteresseerd in je wel en wee. Het kon ook niet anders, je sloot je af, je gaf niemand een kans.

Een pastoor die op huisbezoek kwam, na Moniques overlijden, begreep ons diepe dal en wilde o zo graag een helpende hand reiken. Mede door de taal lukte het niet. Een psychologe die we een jaar later consulteerden vertelde na één gesprek dat zij ons niet zou kunnen helpen, onbegrijpelijk was dit wel.

Onze zoon verstopte zich achter zijn verslaving aan alles wat maar kon verslaven, van sterke koffie tot cocaïne en nog veel meer. Aan verdriet kwam hij niet toe. Hij had wel wat anders aan zijn hoofd. Hij wilde, zo zou in al die lange jaren blijken, ook niets anders aan zijn hoofd hebben. Pijn lijden lokte hij uit. Is het een vorm van masochisme? Je zou het haast gaan denken.

En tegelijk was hij doodsbang voor welk pijntje ook.

Een tandarts omzeilde hij met een grote boog. Een tanden- borstel was niet altijd bij de hand en als er dan kiespijn kwam, kon je maar beter niet in zijn buurt zijn.

Het draaide altijd om hem, altijd om zijn angsten, zijn lijden, zijn gevoelens, zijn pijnen en zijn toekomstige pijnen.

Een ander bestond niet echt voor hem. Daar was geen ruimte voor.

*Waarom mijn zoon,
blijf je in je dal,
waarom niet wat
hoger klimmen.*

*Je uitzicht
en je inzicht,
zal zo veel duidelijker
en mooier worden.*

Ik was in veel dingen zijn tegenbeeld, vooral waar het drank en drugs betrof. Ik heb ook nooit kunnen begrijpen hoe iemand zo zijn gezondheid kon verwoesten.

Ook niet waarom deze vaak aardige mensen, hun familie zo'n verdriet konden doen.

Spijt was altijd volop aanwezig, maar het bleven altijd woorden. Nooit daden.

Op het moment van herlevende hoop, verbleekte de streep om snel daarna weer te doven.

Verkeerd werkende lsd-trips deden je helemaal duizend doden sterven vanwege het angstige ervan. Eenmaal voorbij was papa vergeten en Robert op weg naar een hulpverlener.

Hun onmetelijk geduld was door mij niet op te brengen.

Door hen wel. Het was dan ook hun broodwinning.

Ruim tien jaar hulpverlenende gesprekken, twee of drie uur per week. Wat een geld. Ik ben benieuwd hoe een afloop zonder hen zou zijn geweest, al die verspilde energie, zonde.

Robert bleef een plaag, Margot een troost.

Deze verplichting aan zichzelf werd door broerlief opgeroepen.

Wim Sonneveld had me de weg gewezen en al die pukkels en slungels, vriendjes van Margot, werden aan de dis genood en de hemel in geprezen.

Op het moment suprême kwam mijn meest dodelijke wapen op tafel, dodelijk door zijn geniepigheid.

Vraag numero een was stevast wat papa deed en daarna wilde ik uitgebreid hun toekomstplannen weten. Had dit geen succes dan boorde ik ze wel de grond in met mijn laatste vraag, hoe hun toekomstplannen waren met Monique of niet te vergeten Margot. Ik zag ze niet meer terug, logisch natuurlijk.

Of ze het begrepen zal ik niet weten. Wat ik wel weet is dat het werkte.

Sommigen kwamen terug, als ik er niet was. Bij Reins waren ze veilig, Reins deed niet zo ingewikkeld.

De zomer

in mijn leven

was er niet.

De lente

en de herfst

misschien even.

Hoe zal de winter zijn?

De weken regen zich aaneen in dit noodlottige jaar maar terugkomen deed Monique niet. April en mei gingen in elkaar over en 1 juni openden we de deuren van 'Auberge de l'lbie'. Een Wit-Russische zoon, Alexis, zwaaide zijn scepter in de keuken en hij zwaaide er zo goed mee dat de zaak iedere dag vol zat. Toch wilde ik terug naar Holland, weg van waar ik jarenlang naar uitgekeken had. Druk, niet druk, voor mij maakte het niets uit.

Reins dacht er anders over, ze vond dat we bij Monique moesten blijven.

Maar Monique was niet doodgegaan om ons hier te laten blijven, wierp ik tegen.

Dan had ze moeten blijven leven.

Iedere dag moesten we langs die boom, door die gevaarlijke bocht. Toen we weg waren werd dat stuk van de weg veranderd, die bocht eruit gehaald.

Toch waren er vaker ongelukken, ze liepen alleen altijd goed af.

Een jaar later verkochten we de zaak aan een Elzasser uit de Elzas.